

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL BACĂU
SECȚIA A II-A CIVILĂ, DE CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL
XX

Dosar nr. XXXXXXXX

ÎNCHEIERE

Ședința publică de la 23 Ianuarie 2024

Completul constituit din:

PREȘEDINTE XXXXXXXX

Judecător XXXXXXXX

Grefier XXXXXXXX

La ordine a venit spre soluționare apelul promovat de apelantul-pârât XXXX împotriva sentinței civile nr. XXX din data de XXXXXX, pronunțată de XXXXXXXXXXXX în dosarul nr. XXXXXXXX, în contradictoriu cu intimata-debitoare XXXXXXXX prin lichidator judiciar XXXXXXXX și cu intimata-reclamantă XXXXXXXXXXXXXXXX, având ca obiect atragerea răspunderii pentru intrarea în insolvență (art. 169 Legea nr. 85/2014).

Desfășurarea procesului s-a înregistrat prin mijloace tehnice audio potrivit art. 231 alin. 4 Cod procedură civilă.

La apelul nominal făcut în ședință publică a răspuns XXXXXXXX pentru apelantul-pârât XXXXXXXX, lipsă fiind celelalte părți.

Procedura este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefier, care învederează părțile, obiectul pricinii, stadiul în care se află judecata, respectiv al doilea termen de judecată, mențiuni referitoare la modul de îndeplinire a procedurii de citare, după care:

Instanța constată că a fost dispusă repunerea cauzei pe rol pentru a se pune în discuție sesizarea, în temeiul art.519 Cod procedură civilă, a Înaltei Curți de Casație și Justiție Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, cu privire la faptul dacă, în interpretarea dispozițiilor art.169, art.174, art.180 din Legea nr.85/2014, având în vedere dezlegările din Decizia RIL 27/2022, este admisibilă calea de atac a apelului împotriva sentinței de atragere a răspunderii patrimoniale pentru starea de insolvență în ipoteza rămânerii definitive prin neapelare a închiderii procedurii.

Reprezentantul apelantei arată că este de acord cu sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la chestiunea pusă în discuție de instanță, iar în cazul admiterii acestei sesizări, solicită suspendarea judecării prezentei cauze până la pronunțarea unei soluții de către Înalta Curte de Casație și Justiție.

Instanța rămâne în pronunțare pe sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la chestiunea mai sus enunțată și pe suspendarea judecării cauzei conform dispozițiilor art.520 Cod Procedură civilă ca efect al admiterii sesizării.

C U R T E A

- deliberând-

Asupra cererii de sesizare a Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept al Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curtea reține următoarele:

I. 1. Circumstanțele cauzei:

Prin sentința nr. XXXXXXXX pronunțată de către Tribunalul Bacău Secția a II-a Civilă și de Contencios Administrativ și Fiscal în dosarul nr. XXXXXXXX s-a deschis procedura simplificată a falimentului împotriva debitoare XXXXXXXXXXXX.

Judecătorul sindic a pronunțat sentința civilă nr. XXXXXXXX în dosarul nr. XXXXXXXX al Tribunalului Bacău Secția a II-a civilă de Contencios Administrativ și Fiscal prin care s-a soluționat cererea formulată de reclamanta creditoare XXXXXXXX în contradictoriu cu pârâtul XXXXXXXX, având ca obiect atragerea răspunderii patrimoniale

pentru intrarea debitoarei XXXXXXXX în insolvență, pârâtul fiind obligat la plata sumei de XXXXX lei cu titlu de pasiv.

2. Considerentele soluției instanței de fond în dosarul nr. XXXXXX - sentința civilă nr. XXXXXXX:

Pentru angajarea răspunderii potrivit prevederilor art.169 alin. 1 din Legea 85/2014 în sarcina membrilor organelor de conducere trebuie îndeplinite cumulativ condițiile generale (existența unui prejudiciu: o faptă ilicită a unei persoane: existența raportului de cauzalitate între fapta ilicită a persoanei și prejudiciu: fapta ilicită să fi fost comisă cu una din formele de vinovăție). Pe lângă condițiile generale, art. 169 prevede și condiții speciale pentru angajarea acestei forme de răspundere: persoanele care au săvârșit faptele ilicite trebuie să facă parte din organele de supraveghere sau de conducere ale unui debitor, persoană juridică, precum și de orice altă persoană care a cauzat starea de insolvență a debitorului.

Judecătorul sindic a apreciat, că în sarcina pârâtului poate fi reținută fapta prevăzută de art. 169 alin 1 lit. d din Legea nr. 85/2006.

Din analiza extrasului emis de Oficiul Național al Registrului Comerțului instanța a reținut că pârâtul a exercitat funcția de administrator al debitoarei anterior deschiderii procedurii insolvenței.

Or, în virtutea dispozițiilor legale în vigoare (art. 71 și următoarele din Legea nr. 30/1991), administratorii societății comerciale răspund în calitate de gestionari ai patrimoniului acesteia pentru existența acestuia și implicit pentru neconcordanța dintre situația reală a elementelor de activ și cea evidențiată în documentele contabile precum și pentru corecta ținere a contabilității.

Din analiza raportului asupra cauzelor și împrejurărilor care au condus la insolvența societății debitoare reiese faptul că pârâtul, în calitate de administrator statutar nu a pus la dispoziția lichidatorului judiciar spre analiză documentele contabile ale societății.

Potrivit dispozițiilor art. 169 alin 1 lit. d teza a II-a în cazul nepredării documentelor contabile către lichidatorul judiciar, atât culpa cat și legătura de cauzalitate între faptă și prejudiciu se prezumă.

Având în vedere așadar existența faptei constând în neținerea contabilității cu legea, a prejudiciului cauzat creditorilor prin deschiderea procedurii insolvenței și implicit prin neachitarea creanțelor înscrise în tabelul definitiv de creanțe, a culpei pârâtului și a legăturii de cauzalitate între faptă și prejudiciu, aceste din urmă elemente ale răspunderii civile delictuale fiind prezumate potrivit dispozițiilor anterior menționate, instanța a admis acțiunea, dispunând, în baza art. 169 alin 1 lit. d obligarea pârâtului la plata sumei de XXXXXXXX RON reprezentând pasivul debitoarei falite.

3. Apelul declarat în cauză:

Împotriva sentinței civile nr. XXXXXXXX pronunțate în dosarul nr. XXXXXXXX al Tribunalului Bacău Secția a II-a Civilă și de Contencios Administrativ și Fiscal, a declarat apel pârâtul XXXXXXXX, solicitând admiterea apelului și modificarea hotărârii în sensul respingerii acțiunii, ca nefondate.

În motivare, apelantul a susținut că hotărârea pronunțată de judecătorul sindic este nelegală pentru următoarele considerente:

Cu privire la obligația de ținere a contabilității, apelantul a învederat că, în calitate de administrator al societății a avut contract de colaborare cu un expert contabil care a desfășurat activități specifice privind efectuarea înregistrărilor contabile și ținerea contabilității în conformitate cu legea.

Aspectul reținut de instanța de fond potrivit căruia nu s-a făcut dovada ținerii contabilității este greșit. Chiar lichidatorul judiciar a întocmit raportul cauzal pe baza situațiilor financiare anuale care au fost depuse la organele fiscale. Ori, întocmirea situațiilor financiare anuale și a declarațiilor fiscale lunare au la bază documente de evidență contabilă motiv pentru care nu poate fi reținută fapta neținerii contabilității în conformitate cu legea sau de ținere a unei contabilități fictive sau dispariția de documente.

A arătat apelantul că în cursul anului XXXX s-a aflat în imposibilitatea fizică de a preda documentele contabile, însă a menționat că le deține și le predă lichidatorului.

Pe de altă parte, fapta reținută de instanța de judecată privind nepredarea documentelor contabile la lichidatorul judiciar ulterior declanșării procedurii de insolvență nu se încadrează în dispozițiile art. 169 alin. 1 lit. d din legea 85/2014 întrucât pentru angajarea răspunderii personale în baza art. 169 faptele trebuie să fie anterioare declanșării insolvenței. Ori nepredarea evidenței contabile constituie o faptă din timpul procedurii de insolvență. Aceasta se sancționează potrivit altor texte de lege, însă nu pot atrage răspunderea civilă personală în baza art. 169 și nu constituie un element de susținere a prezumției de neținere a contabilității societății.

Ori, atâta timp cât societatea a depus situații financiare anuale pentru fiecare an de activitate iar apelantul predă evidența contabilă către lichidator, prezumția de neținere a evidenței contabile este înlăturată.

Prin urmare, a apreciat apelantul – pârât, că susținerile lichidatorului judiciar cu privire la neținerea contabilității nu sunt întemeiate, iar prezumția prevăzută la art. 169 alin. 1 lit. d) potrivit căreia nepredarea documentelor contabile prezumă culpa și legătură de cauzalitate între faptă și prejudiciu nu se aplică.

A mai învederat apelantul că acțiunea în atragerea răspunderii personale nu poate fi admisă pentru simple prezumții, fiind necesară stabilirea exactă a elementelor care susțin afirmațiile reclamantului pe probatorii concrete.

Antrenarea răspunderii materiale în condițiile art.169 din Legea 85/2014, presupune pe lângă îndeplinirea cerințelor intrinseci de admisibilitate a cererii și dovedirea condițiilor de întrunire a elementelor răspunderii civile delictuale: prejudiciul, fapta ilicită, existența unui raport de cauzalitate între faptă și prejudiciul material creat — instalarea stării de insolvență și, nu în ultimul rând, vinovăția persoanelor acuzate.

Susținerile creditorului sunt nefondate și neprobate, întrucât din elementele invocate nu rezultă existența faptei ilicite și a legăturii de cauzalitate pentru stabilirea răspunderii materiale a administratorului statutar.

Faptele prevăzute la art. 169 alin. 1 lit. d) din lege nu trebuie să fie doar afirmate. Chiar și dacă nu există un proces verbal de predare a evidenței contabile, aceasta nu echivalează cu neținerea contabilității conform legii. În plus, această faptă nu este aptă prin ea însăși să provoace o stare de insolvență.

A susținut apelantul că antrenarea răspunderii conform art. 169 lit. d din Legea nr. 85/2014 implică dovedirea intenției ca formă de vinovăție la săvârșirea faptei imputate. Lichidatorul judiciar a precizat în cuprinsul acțiunii faptul că societatea a angajat o persoană de specialitate pentru a ține contabilitatea, motiv pentru care nu poate fi reținută în sarcina apelantului intenția sustragerii de la obligația întocmirii situațiilor contabile sau a neținerii contabilității.

Ca atare, deși dispozițiile art. 169 alin. 1 din Legea 85/2014 prevăd posibilitatea recuperării de la persoana vinovată, a unei părți din pasivul debitoarei, afirmarea uneia dintre faptele enumerate de legiuitor nu conduce automat la răspunderea pentru întreg pasivul, decât dacă s-a creat, cuantificat și dovedit un prejudiciu.

În cazul art. 169 alin. 1 din Legea nr. 85/2014, legiuitorul a stabilit în mod expres și exclusiv categoriile de fapte ilicite care, săvârșite de membrii organelor de conducere, pot cauza intrarea persoanei juridice în stare de insolvență. Or, lichidatorul judiciar, invocând art. 169 alin. 1 lit. d), nu a individualizat cuantumul prejudiciului corespunzător.

În concluzie, s-a solicitat ca instanța să constate că nu sunt îndeplinite condițiile angajării răspunderii patrimoniale personale a apelantului, în calitate de administrator, sens în care s-a solicitat respingerea acțiunii în răspundere formulată de XXXXXXXXXXXX

În drept, au fost invocate prevederile art. 43 din Legea nr. 85/2014.

4. Soluția de închidere a procedurii – sentința nr. XXXXXXXX pronunțată de către Tribunalul Bacău Secția a II-a Civilă și de Contencios Administrativ și Fiscal în dosarul de procedură nr. XXXXXX privind pe debitoarea XXXXXXXX:

Prin sentința nr. XXXXXXXX, pronunțată ulterior admiterii cererii de atragere a răspunderii ce a format obiectul dosarului nr. XXXXXXXX dar înainte de soluționarea definitivă a acesteia, s-a dispus închiderea procedurii insolvenței debitoarei XXXXXXXX, s-a radiat debitoarea din registrul comerțului, a fost descărcat de orice îndatoriri și responsabilități lichidatorul judiciar și s-a admis cererea de plată a onorariului lichidatorului și a cheltuielilor de procedură din fondul de lichidare.

Pentru a pronunța această soluție judecătorul sindic a reținut că prin raportul lichidatorului judiciar s-a solicitat să se dispună închiderea procedurii, ca urmare a insuficienței bunurilor în averea debitoarei și neavansării de către creditori a sumelor necesare pentru a acoperi cheltuielile de lichidare.

Reținând că debitoarea nu mai deține în patrimoniu bunuri care să fie valorificate în cadrul procedurii și că procedura insolvenței deschisă împotriva debitoarei poate fi închisă, instanța a apreciat că devin aplicabile prevederile din Legea nr. 85/2014, care prevede că „în orice stadiu al procedurii prevăzute de prezenta lege, dacă se constată că nu există bunuri în averea debitorului ori că acestea sunt insuficiente pentru a acoperi cheltuielile administrative și nici un creditor nu se oferă să avanseze sumele corespunzătoare, judecătorul sindic va da o sentință de închidere a procedurii prin care se dispune și radierea debitorului din registrul comerțului în care este înmatriculată”.

Referitor la cea de-a doua condiție prevăzută de Legea nr. 85/2014, judecătorul sindic a reținut că alin. (1) al art. 4 din Legea reorganizării judiciare și a falimentului prevede regula potrivit căreia toate cheltuielile aferente procedurii se suportă din averea debitorului, iar alin. (4) reglementează excepția referitoare la utilizarea fondului de lichidare în lipsa disponibilităților din contul debitorului. Această excepție nu își găsește însă aplicarea decât în situația în care se justifică desfășurarea în continuare a procedurii în scopul prevăzut de art. 2 din Legea nr. 85/2014 de acoperire a pasivului, întrucât, în cauză, este necontestată lipsa bunurilor din averea debitoarei, nu se poate pune problema acoperirii pasivului și, prin urmare, nu se justifică nici folosirea fondului de lichidare pentru continuarea procedurii, doar creditorii putând să-și asume riscul avansării de noi sume și implicit, al creșterii pasivului.

Sentința a rămas definitivă prin neapelare.

II. Curtea constată că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a cererii de sesizare a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept al Înaltei curți de Casație și Justiție.

Dacă în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată, potrivit art. 519 Cod procedură civilă.

Textul legal evocat a instituit o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care trebuie să fie întrunite în mod cumulativ, după cum urmează: existența unei cauze aflate în curs de judecată; instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultima instanță; cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza; soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere; chestiunea de drept a cărei lămurire se cere să fie nouă; chestiunea de drept nu a făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Condițiile enunțate sunt îndeplinite în prezenta cauză:

- cererea de sesizare în baza art. 519 Cod procedură civilă s-a formulat în cadrul unui litigiu aflat pe rolul Curții de Apel Bacău, cauza făcând obiectul dosarului înregistrat sub nr. XXXXXXXX iar soluționarea apelului nu a fost realizată;

- Curtea de apel, instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție, judecă prezenta cauză în ultimă instanță potrivit art. 43 al. 1 teza a II-a din Legea nr. 85/2014;

- Curtea de Apel Bacău a fost legal investită cu soluționarea prezentului apel în condițiile art. 43 din Legea nr. 85/2014;

- de lămurirea chestiunii de drept invocate pe calea sesizării depinde soluționarea pricinii pe fond întrucât dezlegarea ce se va da va conduce fie la menținerea, pe fond a soluției judecătorului sindic ca efect al respingerii apelului ca inadmisibil, fie la soluționarea cauzei, pe fond, ca urmare a admisibilității apelului;

- Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat asupra acesteia prin decizii în casație sau prin recurs în interesul legii și nici pe calea unei hotărâri prealabile, așa cum rezultă din verificarea site-ului instanței supreme.

III. Punctul de vedere al completului de judecată:

Titularul cererii de sesizare a completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a Înaltei Curți de Casație și Justiție este Curtea de Apel Bacău care a solicitat pronunțarea unei decizii în baza art. 519 Cod Procedură Civilă asupra următoarelor probleme de drept: dacă în interpretarea dispozițiilor art. 169, art. 174, art. 180 din Legea nr. 85/2014, având în vedere dezlegările din Decizia RIL 27/2022, este admisibilă calea de atac a apelului împotriva sentinței de atragere a răspunderii patrimoniale pentru starea de insolvență în ipoteza rămânerii definitive prin neapelare a închiderii procedurii.

Potrivit dispozițiilor art. 169 din Legea nr. 85/2014: „(1) La cererea administratorului judiciar sau a lichidatorului judiciar, judecătorul-sindic poate dispune ca o parte sau întregul pasiv al debitorului, persoană juridică, ajuns în stare de insolvență, fără să depășească prejudiciul aflat în legătură de cauzalitate cu fapta respectivă, să fie suportată de membrii organelor de conducere și/sau supraveghere din cadrul societății, precum și de orice alte persoane care au contribuit la starea de insolvență a debitorului, prin una dintre următoarele fapte:

a) au folosit bunurile sau creditele persoanei juridice în folosul propriu sau în cel al unei alte persoane;

b) au făcut activități de producție, comerț sau prestări de servicii în interes personal, sub acoperirea persoanei juridice;

c) au dispus, în interes personal, continuarea unei activități care ducea, în mod vădit, persoana juridică la încetarea de plăți;

d) au ținut o contabilitate fictivă, au făcut să dispară unele documente contabile sau nu au ținut contabilitatea în conformitate cu legea. În cazul nepredării documentelor contabile către administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar, atât culpa, cât și legătura de cauzalitate între faptă și prejudiciu se prezumă. Prezumția este relativă;

e) au deturnat sau au ascuns o parte din activul persoanei juridice ori au mărit în mod fictiv pasivul acesteia;

f) au folosit mijloace ruinătoare pentru a procura persoanei juridice fonduri, în scopul întârzierii încetării de plăți;

g) în luna precedentă încetării plăților, au plătit sau au dispus să se plătească cu preferință unui creditor, în dauna celorlalți creditori;

h) orice altă faptă săvârșită cu intenție, care a contribuit la starea de insolvență a debitorului, constatată potrivit prevederilor prezentului titlu.

(2) Administratorul judiciar ori, după caz, lichidatorul judiciar, ori de câte ori identifică persoanele culpabile de starea de insolvență a debitorului, va promova acțiunea în antrenarea răspunderii patrimoniale. Dacă administratorul judiciar ori, după caz, lichidatorul judiciar nu a indicat persoanele culpabile de starea de insolvență a debitorului, aceasta poate fi introdusă de președintele comitetului creditorilor în urma hotărârii adunării creditorilor ori, dacă nu s-a constituit comitetul creditorilor, de un creditor desemnat de adunarea creditorilor. De asemenea, poate introduce această acțiune, în aceleași condiții, creditorul care deține mai mult de 30% din valoarea creanțelor înscrise la masa credală.